

**JEVREJSKI ISTORIJSKI MUZEJ
SAVEZ JEVREJSKIH OPŠTINA SRBIJE I CRNE GORE**

IZLOŽBA

IZ ZAROBLJENIČKIH LOGORA

zbirka crteža i akvarela 1941-1945.
Jevrejskog istorijskog muzeja u Beogradu

7. septembar - 21. septembar 2003.

Multikulturni Centar
Zmaj Jovina 13, V sprat
Beograd

Umetnička zbirka Jevrejskog istorijskog muzeja u Beogradu kao posebnu celinu obuhvata crteže i akvarele iz zarobljeničkih logora u Nemačkoj u Drugom svetskom ratu, 1941-1945.

Na izložbi su prikazani svi listovi u vlasništvu Muzeja. Sva dela su poklon autora, nekadašnjih ratnih zarobljenika. Na izloženim crtežima i akvarelima sačuvani su mnogi, verno predstavljeni, likovi zarobljenika. Pred nama se nižu scene iz logora, od izgleda baraka, spavaonica, deljenja hrane, zarobljenika na radu, bolničkoj sobi, do časova odmora. Ponegde, kao na akvarelima Rajka Levija, monotoniju logorske svakodnevice osveži prizor konzerve sa poljskim cvećem.

Najveći deo zbirke pripada radovima Moše Mevoraha i Rajka Levija. Na mnogim, uz likovno umeće u predstavi likova i situacija, uočava se i dokumentarni doprinos, kakav je i na jednom od četiri lista zarobljenika Svetozara Radojčića, crtežu *Orkestar* sa svim imenima članova logorskog orkestra.

Pored značaja listova nastalih u zarobljeničkim logorima u Osnabriku, Nirnbergu, Libeku, Hamelburgu i drugima, zanimljiv je i jedan drugi poklon Muzeju. To je akvarel *Veduta Kavaje* iz 1943, Luci Petrović, ćerke Moše Mevoraha. Prikazana je panorama tog malog mesta, gde je u dugim i neizvesnim izbegličkim godinama ona boravila. I, dok je otac na svojim crtežima zabeležio likove zarobljenika, ćerka je sačuvala svoj pogled na mesto jednog drugog vida zarobljeništva – svojevrstan krajolik iz izbegličtva.

Listovi nastali u zarobljeničkim logorima 1941 - 1945. imaju likovnu i dokumentarnu vrednost, i kao takvi predstavljaju značajan i posebno dragocen deo umetničke zbirke Muzeja.

Nada Šuica

MOŠA A. MEVORAH

(26. septembar 1890, Beograd – 26. novembar 1982. Ramat Gan)

U Beogradu je završio osnovnu školu, I mušku gimnaziju, kao i Državnu trgovačku akademiju, gde je diplomirao 1908. Na Eksportnoj akademiji u Beču studirao je 1908. i 1909. Studira kasnije i u Beogradu na Pravnom (1920-1923) i na Filozofskom fakultetu (1945-1949).

Učesnik je u Balkanskim ratovima. U Prvom svetskom ratu mobilisan je u Timočku konjičku diviziju II poziva, sa kojom je učestvovao u borbama, prešao Albaniju i stigao na Krf. Tamo je proizveden u čin poručnika i premešten u štab Timočke divizije. Učestvovao je u borbama na Solunskom frontu 1916. Sa istom divizijom dolazi u Sarajevo, zatim u Dubrovnik gde je do novembra 1919.

Između dva svetska rata napredovao je u vojnom pozivu sve do čina potpukovnika.

Po izbijanju Drugog svetskog rata upućen je u štab Vrhovne komande kod Sarajeva. Tu ga je zatekla kapitulacija jugoslovenske vojske. Kao nemački ratni zarobljenik proveo je četiri godine u Osnabriku, Nirnbergu i drugim logorima.

O svom slikarskom obrazovanju i radu sam Moša Mevorah kaže:

“U najranijem detinjstvu crtao sam predmete i predele iz prirode. U petnaestoj godini učio sam da slikam kod Mihaila Petrovića slikara i nastavnika u slikarskoj školi u Beogradu. Godine 1908-9, posećivao sam časove slikanja na Tehničkoj visokoj školi (arhitektonski odeljenje) u Beču, u vremenu kad sam bio upisan na Eksportnoj akademiji. Za vreme zarobljeničtva u Nemačkoj od godine 1941-45, izradio sam portrete svojim drugovima – više od šest stotina lica (naravno besplatno). Po povratku iz zarobljeničtva radio sam portrete i crteže za Državno izdavačko preduzeće “Dizjug”.*

Portretisao je i istaknute ličnosti iz kulture - Iva Andrića, Josipa Slavenskog, Mihovila Logara, i dr. Likovni rad nastao je i po dolasku u Izrael 1949, o čemu je ostavio iscrpne podatke.

*Moša A. Mevorah Nešto malo o životu Jevreja u Beogradu : Zbornik Jevrejskog istorijskog muzeja br. 6, Savez jevrejskih opština Jugoslavije, Beograd 1992, 431- 447.

MOŠA A. MEVORAH

PORTRET br. 1, 1941.

olovka i drvene boje, 420 x 300 mm

sign. dd: Rez, konjički Ppukovnik Moša A. Mevorah

5136 Oflag XIII B Nürnberg

dscr 16/6. /1941. pečat: Gepr. D 2

dl Kr.Gep.Lg XB No 94582

(na svih 19 crteža dole levo nalazi se

broj sa lične pločice zarobljenika; sva signiranja M. Mevoraha su na ćirilici)

JIM, inv. br. 17/1

PORTRET br. 2, 1941.

olovka i drvene boje, 395 x 295 mm

sign.dd.: Rez, konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah

Oflag XIII B No 5136

dscr. 28/6/1941.

dl: Stalag VIII B No 19934

JIM, inv. br. 17/2

PORTRET br. 3, ZAROBLJENIK SA ORDENOM, 1941.

voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 2./7.1941.
dl: Oflag XIII B 5442 pečat: Gepr. D2
JIM, inv. br. 17/3

PORTRET br. 4, 1941.

drvene boje i voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Rez. konjički Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 5/7.1941 pečat: Gepr. D 2
dl: OF 22 g XIII B 5664
JIM, inv. br. 17/4

PORTRET br. 5, Avijatičar, 1941.

olovka i voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah

5/7 1941

*Per komandira Ppukovnik
Moša A. Mevorah
Oflag XIII B
№ 5136.*

Oflag XIII B No 5136
dsr: 15-7.1941 Nürnberg - Langwasser, pečat: Gepr. D7
dl: Oflag XIII B 5096
JIM, inv. br. 17/5

PORTRET br. 6, Zarobljenik Guta, 1941.

voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Svom dobrom drugu Guti za uspomenu iz zarobljeništva:
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 21.-7.1941 Nürnberg - Langwasser, pečat: Gepr. D 7
dl: Oflag XIII B 5112
JIM, inv. br. 17/6

PORTRET br. 7, 1941.

voštana kreda, 417 x 300 mm
sign. dd.: Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 24-7.-1941 Nürnberg - Langwasser, pečat: Gepr. D 7
dl Oflag XIII B 5087
JIM, inv. br. 17/7

PORTRET br. 8, Zarobljenik Mija, 1941.

voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Svome drugu Miji uspomena iz zarobljeništva
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 25.-7.-1941. Nürnberg - Langwasser, pečat: Gepr. D 7
dl Oflag XIII B 5171
JIM, inv. br. 17/8

PORTRET br. 9, Otac Dragoljub, 1941.

olovka i voštana kreda, 420 x 300 mm.
sign. dd.: Ocu Dragoljebu iz pažnje i poštovanja za uspomenu iz zarobljeništva
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag 13 B No 5136
dsr: 1.-8.-1941
Nürnberg - Langwasser, pečat: Gepr. D 7
dl Stalag VIII No 20096
JIM, inv. br. 17/9

PORTRET br. 10, Zarobljenik Milorad 1941.

voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Svome drugu Miloradu za uspomenu iz zarobljeništva

Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 15.-8.-1941
Nürnberg - Langwasser, pečat: Gepr. D 7
dl Oflag XIII B 5162
JIM, inv. br. 17/10

PORTRET br. 11, Vladimir Jevtić, 1941.

voštana kreda, 420 x 300 mm.
sign. dd.: Svome ratnom drugu iz prošlih ratova, gospodinu
Vladimiru Jevtiću, iz pažnje i poštovanja Rez. konjič. Ppukovnik
Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 18.-8.-1941
Nürnberg - Langwasser, pečat: Gepr. D 7
dl Oflag XIII B 5156
JIM, inv. br. 17/11

PORTRET br. 12, Autoportret, 1941.

olovka, 375 x 263 mm
sign. dd.: nečitko, 24 VIII 41 Nürnberg
dl: Oflag XIII B 5136 pečat: Gepr. D 7
JIM, inv. br. 17/12

PORTRET br. 13, Avijatičar Ristić, 1941.

drvene boje i voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Svome prijatelju gospodinu Ristiću, za uspomenu iz
zarobljeništa
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 30.-8.-1941
Nürnberg - Langwasser, pečat: Oflag VI O Gepruft
dl: Oflag XIII B 5596
JIM, inv. br. 17/13

PORTRET br. 14, Otac Vasilije, 1941.

drvene boje i voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Ocu Vasiliju iz pažnje i poštovanja za uspomenu iz
zarobljeništa
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 31.-8.-1941
Nürnberg - Langwasser, pečat: dl Oflag VI O Gepruft
dl: Kr. Gef. Lg X B No 94582
JIM, inv. br. 17/14

PORTRET br. 15, Sobni starešina, 1941.

drvene boje i voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Svome sobnom starešini iz Anaburga (soba108)
i dragom drugu Bakoču za uspomenu iz zarobljeništa
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 6.-9.-1941
Nürnberg - Langwasser, pečat: Oflag VI C Gepruft
dl Oflag XIII B 5132
JIM, inv. br. 17/15

PORTRET br. 16, Đorđe J. Rašić, 1941.

drvene boje i voštana kreda, 420 x 300 mm.
sign. dd.: Gospodinu Đorđu J. Rašiću iz pažnje i poštovanja
iz zarobljeništa
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 17.-9.-1941
Nürnberg - Langwasser, pečat: Oflag VI O. Gepruft
dl Oflag XIII B 5154
JIM, inv. br. 17/16

PORTRET br. 17, Borivoje Zdravković, 1941.

drvene boje i voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Gospodinu Borivoju Zdravkoviću za uspomenu iz
zarobljeništa
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 25.-9.-1941
Nürnberg - Langwasser, pečat delimično vidljiv...
Oflag VI
dl Oflag XIII B 5220
JIM, inv. br. 17/17

PORTRET br. 18, Zarobljenik Dragoljub, 1941.

drvene boje i voštana kreda, 420 x 300 mm
sign. dd.: Svom drugu Dragoljubu, za uspomenu iz
zarobljeništa
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A. Mevorah
Oflag XIII B No 5136
dsr: 26.-9.-1941
Nürnberg - Langwasser, pečat: Oflag VI O. Gepruft
dl Stalag VIII D 20051
JIM, inv. br. 17/18

PORTRET br. 19, Inž. Matković, 1941.

drvene boje i voštana kreda, 415 x 295 mm
sign. dd.: Gospodinu Ing Vorihu Matkoviću iz pažnje i poštovanja

za uspomenu iz zarobljeništva
Rez. konjič. Ppukovnik Moša A Mevorah
Oflag XIII B No 5136 Baraka 2
dsr: 2.-10.-1941

Nürnberg - Langwasser, pečat: Oflog VI O. Geprüft
dl Oflog XIII B 6599
JIM, inv. br. 17/19

PORTRET Danijela Kamposa, 1944.

voštana kreda, 145 x 100 mm
sign.dd.: 1 - 2-1944 MAM. dl: Osnabrück
JIM, inv.br. 251

LUCI PETROVIĆ

(12.oktobar 1925, Beograd)

Nižu i srednju školu završila je u Beogradu, gde je i diplomirala na Pravnom fakultetu. Od 1952, do penzionisanja 1. januara 1993. radila je u Savezu jevrejskih opština. Bila je prvi saradnik Jevrejskog istorijskog muzeja, čiji je član i danas, zatim Komisije za muzejsko istorijski rad i Komisije za kulturnu delatnost. Od 1965. je sekretar Saveza jevrejskih opština Jugoslavije i član Izvršnog odbora. Bila je član u redakciji Jevrejskog pregleda, a zatim i glavni urednik do prestanka izlaženja lista 1990.

Prvih šest meseci nemačke okupacije provela je u Beogradu sa majkom i sestrom, a zatim one odlaze u mukotrпно izbeglištvu. Septembra 1942. dospevaju u mesto Kavaja u Albaniji. Tamo je u julu 1943, nastao i njen akvarel Veduta Kavaje.

Posle teških izbegličkih dana ponovo je u Beogradu 4. januara 1945. godine.

(Podaci za crtice iz biografije: Luci Petrović, Izbeglice iz: Mi smo preživeli - Jevreji o holokaustu, Jevrejski istorijski muzej - Savez Jevrejskih opština Jugoslavije, Beograd 2001, 247-258.)

LUCI PETROVIĆ

Veduta Kavaje (Albanija), 1943.

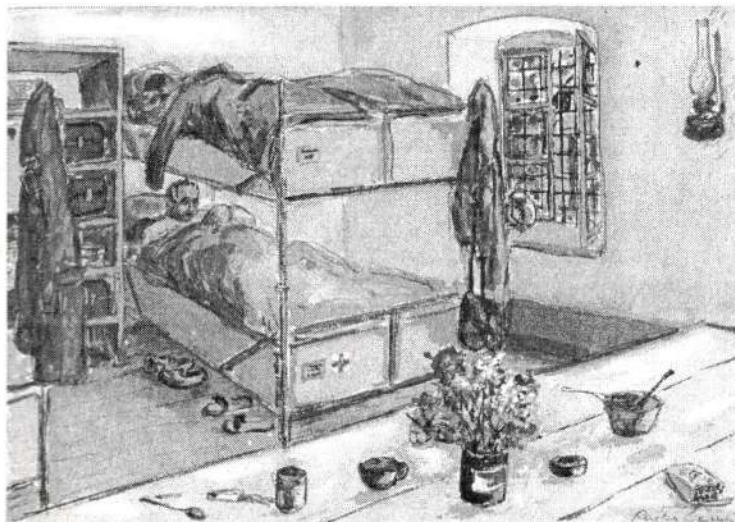
olovka i akvarel, 155 x 200 mm
sign. olovkom dd: L.M.
dl: Kavaje 30-VII-1943.
JIM inv. br. 48

RAJKO LEVI

(Beograd 1904 - Njujork 1986)

Premda je završio farmaciju u Lozani 1927, ozbiljno se bavio slikarstvom. Izlagao je na grupnim izložbama u Beogradu od 1929, a školovao se na slikarskoj školi Grande Chamiere u Parizu od 1936. do 1938. Uz bliskog prijatelja slikara Mihajla Petrova, Levi se u Parizu družio sa Ljubicom Sokić i Borom Baruhom. Po povratku u Beograd ostvaruje dve samostalne izložbe u Umetničkom paviljonu Cvijeta Zuzorić 1938. i 1940. Drugi svetski rat preživeo je u austrijskom logoru Stalag XVII B gde su i nastali crteži različitih situacija i portreti zarobljenika. Godine 1948, otputovao je u Izrael, potom u Rim i na tri godine u Paragvaj. 1955. nastanio se u Njujorku, gde je radio u farmaceutske i kozmetičke industriji, ali i nastavio da se bavi slikanjem i javnim izlaganjem.

(Lj. Miljković, Rajko Levi iz: Umetnici Jevreji u Beogradu, Kulturni centar Beograda, 1990.)

RAJKO LEVI

U LOGORSKOJ BARACI, 1941.

olovka, 273 x 190 mm
sign.dd.: Stalag XVII B Juni 1941 Rajko Levi
JIM, inv.br. 217

ZAROBLJENIK, 1941.

olovka, 210 x 150 mm
sign. dd.: Stalag XVII B Rajko Levi 1941
JIM, inv.br. 218

U LOGORSKOJ BARACI, 1941.

olovka, 190 x 275 mm
sign. dl.: 1941 Rajko Levi, dd.: Stalag XVII B
JIM, inv.br. 219

SPAVAONICA, 1941.

mastilo, 190 x 283 mm
sign. dl.: Rajko Levi 1941 Stalag XVII B
JIM, inv.br. 220

TUŠIRANJE, 1941.

olovka, 190 x 275 mm
sign. dd.: Rajko Levi 1941. Stalag XVII B
JIM, inv.br. 248

PRIJEM ODEĆE, 1941.

olovka, 190 x 275 mm
sign.dd.: Rajko Levi, dl.: Stalag XVII B
JIM, inv.br. 249

ZAROBLJENIK SA PORCIJOM, 1942.

olovka, 270 x 190 mm
sign. nema, dd.: Stalag XVII B 1942
JIM, inv.br. 221

PORTRET ZAROBLJENIKA, 1942.

olovka, 275 x 192 mm
sign. ddl.: Stalag XVII B 1942 Rajko Levi
JIM, inv.br. 222

ZAROBLJENIK, 1942.

olovka, 270 x 180 mm
sign. dd: Stalag XVII B 1942 Rajko Levi
JIM, inv.br. 223

ZAROBLJENIK SA CIGARETOM, 1942.

olovka, 120 x 125 mm
sign.dd.: Rajko Levi Stalag XVII B 1942.
JIM, inv.br. 224

ZAROBLJENIK SA ŠAJKAČOM, 1942.

olovka, 220 x 155 mm
sign.dd.: Rajko Levi Stalag XVII B 1942
JIM, inv.br. 225

ZAROBLJENIK SA BERETKOM, 1942.

olovka, 285 x 207 mm
sign. nema, dl.: Stalag XVII B 1942
JIM, inv.br. 226

USTAJANJE, 1942.

olovka i sepija, 143 x 210 mm
sign.dl.: Rajko Levi. dd.: Wetzlas A.K.L. 15 II 1942.
JIM, inv.br. 250

U LOGORSKOJ BARACI, 1942.

sepija i mastilo, 205 x 275 mm
sign. mastilom dd.: Rajko Levi, dl.: 1942
JIM, inv.br. 227

PORTRET VOJNIKA SA BRKOVIMA

ugalj, 192 x 170 mm
sign. nema. List oštećen na više mesta.
JIM, inv.br. 228

ZAROBLJENICI NA RADU

mastilo i tuš, 215 x 278 mm
sign. nema.
JIM, inv.br. 229

GLAVA ZAROBLJENIKA

olovka, 203 x 145 mm
sign. nema. Nedostaje deo lista gore levo.
JIM, inv.br. 230

ZAROBLJENIK SA SVEĆOM

tuš, 200 x 135 mm
sign. nema. Dole levo nedostaje ugao lista
JIM, inv.br. 231

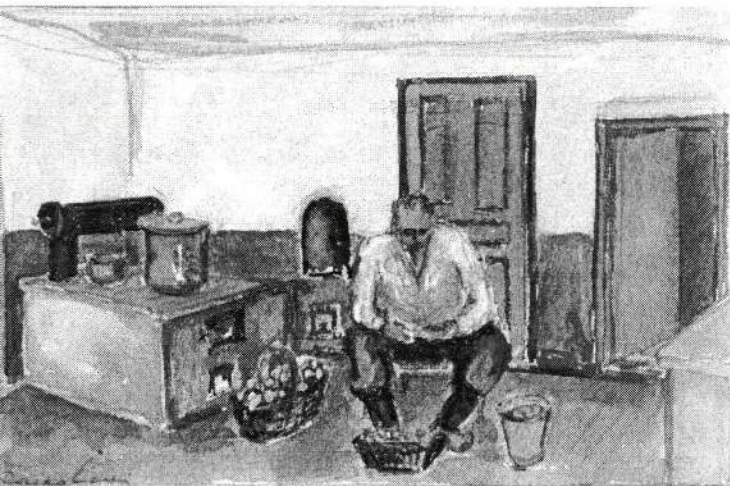
FIGURA VOJNIKA SA LULOM

olovka, 274 x 190 mm

sign. dd.: Rajko Levi Stalag XVII B

Na poleđini lista pečat : Stalag 310 XVII B Geprüft

JIM, inv.br. 232

LJUŠTENJE KROMPIRA I PRENOS HRANE

olovka, akvarel i tempera, 270 x 208 mm

Na istom listu dva odvojena akvarela. Svaki posebno ovičen olovkom.

Na akvarelu Ljuštenje krompira sign. olovkom dl.: Rajko Levi,

ispod Prenos hrane sign. olovkom dd.: Rajko Levi

JIM, inv.br. 233

BOLNIČKA SOBA U LOGORU

akvarel, tuš i tempera, 210 x 175 mm

sign. olovkom dd.: Rajko Levi

List uokviren olovkom.

JIM, inv.br. 234

U ZAROBLJENIČKOM WC - u

olovka, 190 x 275 mm

sign. dd.: Rajko Levi, dl.: Stalag XVII B

JIM, inv.br. 235

GLAVA ZAROBLJENIKA

olovka, 275 x 192 mm

sign. nema. Na poleđini, tušem: Stalag XVII B

JIM, inv.br. 236

RUČAK U ŠUMI

olovka, akvarel i tempera, 210 x 260 mm

sign. olovkom dl.: Rajko Levi Ispod potpisa list zacepljen.

Crtež je ovičen olovkom.

JIM, inv. br. 237

IZ ŽIVOTA U LOGORU

olovka, akvarel i tempera, 210 x 260 mm

sign. olovkom dl.: Rajko Levi

Crtež je ovičen olovkom.

JIM, inv.br. 238

OKO ŠPORETA

olovka, akvarel i tempera, 210 x 267 mm

sign. olovkom dl.: Rajko Levi . Ceo list ovičen olovkom.

Na poleđini lista gore olovkom: Galin Midrel Gruchet par Gallon Eure

JIM, inv.br. 239

TUŠIRANJE

olovka, akvarel i tempera, 260 x 210 mm

sign. olovkom dl.: Rajko Levi Crtež je ovičen olovkom.

JIM, inv.br. 240

U KUHINJI

olovka, akvarel i tempera, 208 x 272 mm
sign. olovkom dl.: Rajko Levi, dd.: Rajko Levi.

Crtež oivičen olovkom.

JIM, inv.br. 241

ZAROBLJENIK SA OLOVKOM

olovka, 275 x 192 mm

sign. nema

JIM, inv.br. 242

GLAVA ZAROBLJENIKA, 1944.

olovka, 195 x 140 mm

sign.dl.: Rajko Levi 1944 Pötslas

JIM, inv.br. 243

ZAROBLJENIK BEZ KOSE, 1944.

olovka, 195 x 157 mm

sign. dd.: Rajko Levi Pötslas 1944

JIM, inv.br. 244

ZAROBLJENIK, 1944.

olovka, 250 x 185 mm

sign. nema, dd.: Pötslas 1944. Na poledini lista tušem: Stalag XVII B

JIM, inv.br. 245

ZAROBLJENIK SA PAKETOM, 1944.

olovka, 115 x 105 mm

sign. nema

(Karton sa crtežima je u stvari otpusni list iz logora. Na prednjoj strani kartona odštampane su rubrike na francuskom i otkucani podaci o zarobljeniku Rajku Leviju.)

JIM, inv.br. 246

ZAROBLJENIK SA ŠTAPOM, 1944.

olovka, 280 x 190 mm

sign.dd.: Rajko Levi 1944 Pötslas, gd.: Travailler c'est bon pour ceux qui n'ont rien

faire Perlose. Na gornjem delu lista nedostaju levi i desni ćošak. Gore, u sredini list je na nekoliko mesta zacepljen.

JIM, inv.br. 247

Na odvojenom listu foto papira veličine 207 x 265 mm, nalepnica sa ličnim brojem zarobljenika Rajka Levija, ispisa na olovkom: Stalag XVII B 66743.

Ispod oznake je potpis: Rajko Levi

SVETOZAR RADOJČIĆ

(27. maj 1909, Sremski Karlovci - 20. oktobar 1978, Beograd)

Osnovnu školu završio je 1920. u Sremskim Karlovcima. Gimnaziju, a potom i studije arheologije u Ljubljani gde je i diplomirao 1933. Doktorirao je temom "Portreti srpskih vladara u srednjem veku" 1934. Primljen je za kustosa pripravnika u Muzeju Južne Srbije u Skoplju 1935, a za docenta na Filozofskom fakultetu u Skoplju 1939. U Drugom svetskom ratu, dospeva u nemačko zarobljeništvo 14. aprila 1941, kao rezervni oficir. Proveo je u zarobljeništvu četiri godine u logorima Hohenfelsu, Libeku, Nirnbergu i Hamelburgu, gde i nastaju crteži situacija i mesta iz logorske stvarnosti.

Po povratku iz nemačkog zarobljeništva i po završetku rata, 1945, primljen je za docenta za istoriju umetnosti na Filozofskom fakultetu u Beogradu. Bio je redovni član SANU od 1963. godine.

(Enciklopedija srpske istoriografije, Beograd 1977. Svetozar Radojčić (S. Petković) str. 608-609. ćirilica.)

SVETOZAR RADOJČIĆ

PORTRET Holendera, 1941.

olovka i voštana kreda, 208 x 140 mm.
sign. kredom, ćirilica RS Hohenfels 1941.

Na poleđini, tekst autora olovkom:

"Holender, trgovac iz Novog Sada, po njegovoj želji, crtan pred odlazak kući." Stražari pratioci tvrdili da je streljan na železničkoj stanici "pred Novim Sadom".

pečat logora: Gepr. D 7
JIM, inv. br. 70

SLAVA, 1941.

olovka i drvene boje, 218 x 285 mm
sign. nema, olovkom dd.: Nürnberg 1941 slava,

pečat logora: D 7
JIM, inv. br. 71

ORKESTAR, 1941.

olovka i drvene boje, 210 x 295 mm
sign. dd.: ćirilica: RS Hohenfels 1941.

Na poleđini autor je napisao imena članova orkestra sleva nadesno: Lola, Rođa Žižić, Radovan Panić iz Adaševca, Rafael Blam i Saša Belavin.

JIM, inv. br. 72

SKICA KULE

mastilo, 210 x 295 mm.

sign. nema
JIM, inv. br. 73

U našoj zemlji ove, 2003. godine, prvi put se obeležava *Dan evropske jevrejske kulture*. Ova kulturna manifestacija ustanovljena je 1999. godine. Tema koja je predložena kao moto dešavanja ove godine, u mnogim evropskim centrima, je *Judaizam i umetnost*.

U delima likovnih umetnika na prostoru bivše Jugoslavije jevrejska tematika bila je veoma retko zastupljena. Iako je među jugoslovenskim slikarima bilo dosta Jevreja i to veoma talentovanih i uspešnih slikara, oni su ovu temu retko ilustrovali. Od beogradskih slikara jedino je Leon Koen na početku dvadesetog veka ilustrovao teme kao što su *Večiti Juda*, *Josifov san*, *Pogrom*. Kod slikara Moše Pijade, Marka Čelebonovića, Bore Baruha, Rajka Levija teško se mogu naći dela ove tematike. U beogradskom slikarstvu i skulpturi posle Drugog svetskog rata u radovima jevrejskih umetnika prisutna je tema stradanja u holokaustu. Nekoliko slikara mlađe generacije ilustrovalo je temu *kabale* što će biti prikazano na narednim izložbama Jevrejskog istorijskog muzeja.

Autor izložbe:

Nada Šuica

Saradnik na realizaciji izložbe:

Vojislava Radovanović

Tehnička realizacija postavke:

Branislav Momčilović

Izložba je realizovana od sredstava iz projekta Jevrejskog istorijskog muzeja u Beogradu, *Istraživanja i edukacija o Holokaustu* koji sponzorise *Conference on Jewish Material Claims Against Germany, INC.*